

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Валери Пастармаджиев, преподавател в катедра „Музика“, Факултет по изкуствата, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР“
представен от

Мария Христова Филатова, докторант в редовна форма на обучение по докторска програма : *Теория и практика на изпълнителското изкуство* в катедра „Музика“, при Факултета по изкуствата към Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград на тема:

„Хумористичните песни в репертоара на изпълнителите от Средна Западна България“

Мария Филатова е родена и живее в град Благоевград. Завършила е средното си образование в Националната хуманитарна гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ в родния си град с профилирана подготовка по пиано и испански език. Продължава висшето си образование в Югозападен университет „Неофит Рилски“, специалност „Педагогика на обучението по музика“ със специален предмет пиано. През 2015 г. завършва магистратура в същия университет в специалност „Изпълнителско изкуство и ръководство на вокално-инструментални формации“ с профил народно пеене под ръководството на проф. д-р Бинка Добрева. Професионалната ѝ дейност е трайно свързана с музиката и фолклорното пеене. Заедно със своята сестра близначка Магдалена Филатова сформират дует, с който изпълняват фолклорни и авторски произведения, издали са четири албума и са участвали в редица престижни международни фестивали, сред които „Пирин фолк“, „Охридски трубадури“ и „Македония фолк“. Отличени са с награди за авторска песен и за млад автор. В момента продължават активната си концертна и звукозаписна дейност, насочена към съхраняване и популяризиране на фолклорното наследство от Пиринския край и Македония.

Представения за защита дисертационен труд на тема: **„Хумористичните песни в репертоара на изпълнителите от Средна Западна България“** е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на

образователната и научна степен „доктор“. Съдържа: увод, три глави, заключение, библиография и приложения – общо 176 страници.

Първата глава успешно очертава географския, културен и музикален контекст на изследването. Авторката дефинира Средна Западна България като територия със значителна музикално-фолклорна плътност, поставяйки основата за разглеждането на хумористичната песен като уникален културен продукт. Детайлното описание на структурните и функционални особености на песенната традиция (жанрово разнообразие, двугласие, метроритмика) демонстрира задълбочено познаване на локалния фолклорен идиом. Особено ценен е литературният обзор, който показва, че хумористичните песни, макар често присъстващи в сборници, са останали извън фокуса на систематично изследване. Това аргументира и научната новост на труда. Главата е фундаментална за целия труд, защото изгражда логическа и емпирична основа за по-нататъшния анализ. Добре балансирана между теория, история и теренен контекст.

Във втората глава Филатова изяснява понятието „хумор“ в контекста на българската фолклорна песен, извеждайки ключови специфики: текстова насоченост към закачка, ирония и битова ирония, както и формално-структурни белези като тесен амбитус, прости мелодични формули и изразена речитативност. Тя успешно класифицира видовете хумористични песни според тематика и анализира конкретни музикални характеристики като ладове, метроритъм, орнаментика и стихосложение. Особено важен е приносът ѝ в диференцирането на едногласни и многогласни хумористични песни, подчертавайки местните особености (напр. "тресене" и вметнати речитативни формули). В тази глава докторантката представя изключително цялостен морфологичен и стилев анализ на жанра. Засилва стойността на изследването чрез точен терминологичен апарат и конкретни фолклорни паралели.

В третата глава Мария Филатова представя най-практически ориентираната и емпирично обоснована част от своя дисертационен труд. Чрез теренни проучвания, интервюта с активни и утвърдени изпълнители, както и с представители на местната фолклорна общност, авторката проследява как хумористичната песен функционира в съвременния изпълнителски контекст, как се възприема от публиката и как се съхранява като устно предавано

наследство. Анализирани са традиционните изпълнителски техники – двугласното пеене, характерното „влачене“, силната звукова атака и използването на специфични орнаменти като „тресене“. Изпълнението на речитативни, често безсмислени, но експресивни фрази е подчертана като важен белег на жанра, който изисква специална вокална подготовка и дихателна техника. **Докторантката представя** проведените интервюта и се проследява ролята на хумористичната песен в съвременния репертоар на изпълнителите. Установява се, че тези песни се възприемат като развлекателни и емоционално въздействащи, особено на сцена. Те продължават да бъдат активна част от концертната и фестивална практика, като привличат както изпълнители, така и публика. Представени са резултатите от теренни изследвания и дешифриране на четири неизследвани до момента хумористични песни. Авторката прилага музикален и функционален анализ, като подчертава значението на тези находки за обогатяване на фолклорния архив и за опазване на нематериалното културно наследство. В тази глава Филатова демонстрира висока степен на емпиричност, ангажираност към теренната действителност и автентично представяне на един фолклорен пласт. Това придава на целия труд завършеност и силна практическа насоченост.

В заключение, утвърждавам посочените **приноси** на дисертационния труд и изразявам своето **положително** становище за присъждане на научната и образователна степен „**доктор**“ в професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“ на **Мария Христова Филатова**, докторант в редовна форма на обучение към катедра „Музика“, Факултет по изкуствата, ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград.

Дата: 09.06.2025 г.

гр. Благоевград

/доц. д-р Валери Пастармаджиев/

OPINION

by

Assoc. Prof. Dr. Valeri Pastarmadzhiev, lecturer at the Department of Music,
Faculty of Arts, South-West University "Neofit Rilski," Blagoevgrad

regarding the dissertation submitted for the award of the educational and scientific
degree "PhD" by

Maria Hristova Filatova, a full-time doctoral student in the doctoral program
Theory and Practice of Performing Arts at the Department of Music, Faculty of
Arts, South-West University "Neofit Rilski," Blagoevgrad, entitled:
**"Humorous Songs in the Repertoire of Performers from Central Western
Bulgaria"**

Maria Filatova was born and resides in the town of Blagoevgrad. She completed her secondary education at the National Humanities High School "Sts. Cyril and Methodius" in her hometown, with a specialized curriculum in piano and Spanish. She pursued her higher education at South-West University "Neofit Rilski," majoring in *Music Pedagogy* with piano as her main subject. In 2015, she completed her Master's degree at the same university in *Performing Arts and Leadership of Vocal-Instrumental Ensembles* with a focus on folk singing under the supervision of Prof. Dr. Binka Dobрева. Her professional activity has been closely connected to music and folk singing. Together with her twin sister, Magdalena Filatova, she formed a duet that performs both folk and original songs. They have released four albums and participated in numerous prestigious international festivals, including *Pirin Folk*, *Ohrid Troubadours*, and *Macedonia Folk*. They have received awards for original song and young author. They continue to actively perform and record, focusing on preserving and popularizing the folklore heritage of the Pirin region and Macedonia.

The dissertation entitled *Humorous Songs in the Repertoire of Performers from Central Western Bulgaria* has been developed in accordance with the regulatory requirements for awarding the educational and scientific degree "PhD." It comprises: an introduction, three chapters, a conclusion, bibliography, and appendices – totaling 176 pages.

The first chapter successfully outlines the geographical, cultural, and musical context of the study. The author defines Central Western Bulgaria as a territory with significant musical-folkloric density, establishing the foundation for considering the humorous song as a unique cultural product. The detailed description of the structural and functional characteristics of the song tradition (genre diversity, two-part singing, metric rhythm) demonstrates in-depth knowledge of the local folklore idiom. Particularly valuable is the literature review, which shows that although humorous songs often appear in collections, they have remained outside the focus of systematic study. This substantiates the scientific novelty of the dissertation. The chapter is fundamental to the entire work, providing a logical and empirical basis for further analysis. It is well balanced between theory, history, and field context.

In the second chapter, Filatova clarifies the concept of "humor" in the context of Bulgarian folk songs, highlighting key specifics: textual orientation toward teasing, irony, and everyday satire, as well as formal-structural features such as narrow ambitus, simple melodic formulas, and pronounced recitativism. She successfully classifies types of humorous songs by theme and analyzes specific musical characteristics such as modes, metric rhythm, ornamentation, and versification. Particularly important is her contribution to differentiating between monophonic and polyphonic humorous songs, emphasizing local traits (e.g., "tresene" and inserted recitative formulas). This chapter presents an exceptionally comprehensive morphological and stylistic analysis of the genre, enriched by a precise terminological apparatus and specific folklore parallels.

The third chapter presents the most practically oriented and empirically grounded part of the dissertation. Through fieldwork, interviews with active and established performers, and with representatives of the local folklore community, the author traces how humorous songs function in contemporary performance contexts, how they are received by audiences, and how they are preserved as orally transmitted heritage. Analyzed are traditional performance techniques – two-part singing, characteristic "dragging" of tones, strong sound attack, and specific ornaments such as "tresene." The performance of recitative, often nonsensical but expressive phrases is emphasized as a significant trait of the genre, requiring special vocal preparation and breathing technique. **The doctoral student** presents the interviews conducted and follows the role of humorous songs in the current

repertoire of performers. It is established that these songs are perceived as entertaining and emotionally impactful, particularly on stage. They continue to be an active part of concert and festival practice, attracting both performers and audiences. Results from field research and the transcription of four previously unstudied humorous songs are presented. The author provides musical and functional analysis, emphasizing the significance of these findings for enriching the folklore archive and preserving intangible cultural heritage. In this chapter, Filatova demonstrates a high degree of empirical engagement, commitment to field realities, and authentic representation of a folklore layer. This gives the entire dissertation completeness and strong practical orientation.

In conclusion, I affirm the stated contributions of the dissertation and express my positive opinion on awarding the educational and scientific degree “PhD” in the professional field 8.3 *Music and Dance Art* to **Maria Hristova Filatova**, full-time doctoral student at the Department of Music, Faculty of Arts, South-West University “Neofit Rilski,” Blagoevgrad.

Date: June 9, 2025
Blagoevgrad

/Assoc. Prof. Dr. Valeri Pastarmadzhiev/